

Warszawa, 07 czerwca 2021 roku

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW,
FUNDUSZY I POLITYKI REGIONALNEJ

FN9.056.3.2021

w związku z   petycją z 29 marca 2021 r., przekazaną do Ministerstwa Finansów przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczącą podjęcia inicjatywy legislacyjnej w przedmiocie likwidacji opłat pobieranych przez banki za prowadzenie rachunków bankowych, przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Otwarcie i prowadzenie rachunków bankowych oraz rachunków płatniczych dla konsumentów przez instytucje finansowe (m.in. banki) zostały szczegółowo uregulowane w przepisach ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny¹ (dalej: KC), ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe² (dalej: Prawo bankowe) oraz ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych³ (dalej: UUP). Należy przy tym podkreślić, iż działalność banków w tym zakresie ma charakter ściśle reglamentowany, a jej prawidłowe funkcjonowanie podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Jedną z czynności bankowych jest prowadzenie rachunków bankowych (art. 5 ust. 1 Prawa bankowego). Banki mogą prowadzić takie rachunki bankowe jak: rachunki rozliczeniowe, rachunki lokat terminowych czy rachunki oszczędnościowe (art. 49 ust. 1 Prawa bankowego).

Z kolei rachunek płatniczy jest to rachunek prowadzony dla jednego lub większej liczby użytkowników służący do wykonywania transakcji płatniczych, przy czym przez rachunek płatniczy rozumie się także rachunek bankowy o ile służy on do wykonywania transakcji płatniczych (art. 2 pkt 25 UUP). Natomiast usługi powiązane z rachunkiem płatniczym to inaczej usługi świadczone w ramach otwarcia, prowadzenia i zamknięcia rachunku płatniczego, w tym usługi płatnicze, które wiążą się z korzystaniem z rachunku płatniczego, transakcje, o których mowa w art. 6 pkt 7 UUP, kredyt w rachunku płatniczym oraz przekroczenie salda na rachunku (art. 2 pkt 33a UUP). Opłaty, które bank pobiera w związku z prowadzeniem rachunku płatniczego stanowią właśnie usługi powiązane z rachunkiem płatniczym.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, iż przed zawarciem umowy o prowadzenie rachunku płatniczego dostawca przekazuje konsumentowi, z odpowiednim wyprzedzeniem, w postaci papierowej albo elektronicznej, dokument dotyczący opłat pobieranych z tytułu usług świadczonych w związku z prowadzeniem rachunku płatniczego, w celu umożliwienia

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1740; z późn. zm.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1896, z późn. zm.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 794, z późn. zm.

konsumentowi porównanie ofert dostawców prowadzących rachunki (art. 20a UUP). Natomiast w odpowiednim czasie przed zawarciem umowy ramowej, dostawca jest zobowiązany przekazać użytkownikowi pełne informacje dotyczące wszystkich usług świadczonych oraz związanych z nimi opłat w ramach umowy ramowej (art. 26 ust. 2 oraz art. 27 UUP).

Ponadto, zgodnie z art. 110 Prawa bankowego, bank może pobierać przewidziane w umowie prowizje i opłaty z tytułu wykonywanych czynności bankowych oraz opłaty za wykonywanie innych czynności, w tym także opłaty za przygotowanie, sporządzenie i przekazanie informacji stanowiących tajemnicę bankową uprawnionym przez ustawę osobom, organom i instytucjom, z wyłączeniem przypadków, gdy udzielenie informacji następuje na żądanie podmiotów wskazanych w ustawie.

Prawo bankowe, w przepisach art. 111 ust. 1 pkt 1 i 2, nakłada na banki obowiązek ogłaszania w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny, stosowanych stawek oprocentowania środków na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek, stawek prowizji i wysokość pobieranych opłat. Jak podkreśla się w literaturze do miejsc wykonywania czynności przez banki powinno zaliczyć się wszystkie placówki własne banku (oddziały, filie, ekspozytury, agencje oraz każdą placówkę banku powołaną do dokonywania czynności) oraz w wypadku, jeśli bank świadczy usługi poza własnymi placówkami, za pośrednictwem innych podmiotów, także miejsca działalności tych podmiotów.

W odniesieniu do umowy rachunku bankowego Prawo bankowe wymaga, aby w postanowieniach ww. umowy określona została m.in. o ile strony zastrzegają oprocentowanie środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku – wysokość tego oprocentowania i przesłanki dopuszczalności jego zmiany przez bank, a także terminy wypłaty, postawienia do dyspozycji lub kapitalizacji należnych odsetek, a także wysokość prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy oraz przesłanki i tryb ich zmiany przez bank (art. 52 ust. 2 pkt 5 i 6 Prawa bankowego).

Warto zwrócić uwagę, że wymienione powyżej przepisy tworzą podstawy prawne do pobierania przez bank wynagrodzenia, w tym prowizji i innych opłat za świadczone usługi bankowe, jednakże nie kreują one samoistnego uprawnienia do pobierania takiego wynagrodzenia. Źródłem takiego uprawnienia może być wyłącznie postanowienie umowne.

W tym kontekście jako przykład można wskazać rachunek rodzinny, który może być prowadzony wyłącznie dla osób fizycznych, na cele wymienione w art. 49 ust. 4 Prawa bankowego. Mając na uwadze społeczny wymiar i szczególne przeznaczenie środków pieniężnych gromadzonych na rachunku rodzinnym, jego otwarcie i prowadzenie oraz wypłaty z tego rachunku w banku, w którym jest on prowadzony, są wolne od jakichkolwiek opłat i prowizji. Bank nie może pobierać opłat i prowizji również za wydanie instrumentu płatniczego do rachunku rodzinnego, za jego miesięczne utrzymanie oraz wypłaty z wykorzystaniem tego instrumentu przy użyciu bankomatów tego banku (art. 52a ust. 1 Prawa bankowego).

W związku z problematyką opłat związanych z prowadzeniem rachunku bankowego, należy też pamiętać o regulacjach KC, które mają zapewnić ochronę konsumenta. Na podstawie art. 728 § 1 KC przy umowie zawartej na czas nieoznaczony bank jest obowiązany informować posiadacza rachunku, w sposób określony w umowie, o każdej zmianie stanu rachunku bankowego. W myśl § 2 tego artykułu, bank ma obowiązek przysyłać posiadaczowi co najmniej raz w miesiącu

bezpłatnie wyciąg z rachunku z informacją o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda, chyba że posiadacz wyraził pisemnie zgodę na inny sposób informowania o zmianach stanu rachunku i ustaleniu salda.

Konsumenci, którzy nie korzystają aktywnie z konta bankowego, mogą rozważyć korzystanie z podstawowego rachunku płatniczego, który banki mają w swojej ofercie od sierpnia 2018 roku. Podstawowy rachunek płatniczy jest również dobrą propozycją dla seniorów oraz osób o niewielkich dochodach.

Institucję podstawowego rachunku płatniczego wprowadziła z dniem 8 lutego 2017 roku ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw⁴, która stanowi implementację do polskiego porządku prawnego Dyrektywy PE i Rady (UE) 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego⁵.

Podstawowy rachunek płatniczy może założyć każdy, kto nie posiada innego rachunku płatniczego w walucie polskiej, prowadzonego przez dostawcę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Bank nie ma prawa odmówić założenia takiego rachunku. Należy przy tym jednak pamiętać, że podstawowy rachunek płatniczy ma ograniczoną funkcjonalność.

Konsument dzięki takiemu rachunkowi ma możliwość wykonania podstawowych, najbardziej popularnych usług takich jak: otrzymywanie dochodów lub świadczeń, płacenie rachunków lub podatków oraz nabywanie towarów i usług, w tym za pośrednictwem polecenia zapłaty, polecenia przelewu oraz za pomocą karty płatniczej, z wyłączeniem kart kredytowych. Rachunek podstawowy i usługi z nim powiązane są jak najprostsze. Z rachunkiem tym nie mogą być powiązane produkty kredytowe ani rachunki walutowe. Banki mają obowiązek posiadać w swojej ofercie podstawowy rachunek płatniczy. Przepisy wprowadziły również miesięczny limit bezpłatnych transakcji, zgodnie z którymi opłaty mogą być pobierane po wykonaniu pięciu tego typu transakcji zleconych przez konsumenta.

Przepisy przewidują również procedurę przeniesienia rachunku płatniczego. Dzięki temu banki mogą oferować jasną, szybką i bezpieczną procedurę przenoszenia rachunków płatniczych oraz usług powiązanych z tymi rachunkami. Dodatkowo przepisy regulują funkcjonowanie stron internetowych, które zawierają zwięzłe, kompletne oraz wyczerpujące informacje dotyczące oferowanych przez banki rachunków płatniczych. Konsument ma więc dostęp do skutecznego środka umożliwiającego zapoznanie się w jednym miejscu z konkretnymi parametrami cenowymi ofert bankowych dostępnych na rynku. Stronę internetową porównującą opłaty pobierane przez banki, na podstawie art. 14h ust. 3 UPP, udostępnia Komisja Nadzoru Finansowego pod adresem: <https://porownywarka.knf.gov.pl/>.

Należy zauważyć, że w obowiązujących przepisach prawnych nie ma regulacji odnoszących się do górnego pułapu opłat, jakie dostawca usług płatniczych może pobierać w związku z prowadzeniem rachunku płatniczego. Decyzja dotycząca wysokości takiej opłaty została

---

⁴ Dz. U. poz. 1997

⁵ Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 214

